باسمه تعالی

جمهوری اسلامی ایران
وزارت کشور

سازمان شهرداری ها و دهیاری های کشور

دستورالعمل نحوه انجام مطالعات جامع طراحی شبکه آبرسانی فضای سبز شهری

Naghsh
Council rules and regulations

شهریور ماه ۱۳۸۷

دستورالعمل نحوه انجام مطالعات جامع طراحی شبکه آبرسانی فضای سبز شهری

مقدمه:

یکی از فاکتورهای اصلی در توسعه فضای سبز، استفاده بهینه از منابع آبی موجود در کشور می باشد در حال حاضر شهرهای واقع در $\frac{2}{3}$ مساحت کشور (شهرهای واقع در مناطق خشک ونیمه خشک) از محدودیت منابع آبی جهت نگهداری حداقل وسعت فضای سبز موجود رنج می برند و حتی در صورت تامین سایر، شرایط امکان توسعه مطلوب فضای سبز را نخواهند داشت و مسئله ای که در این شهرها بیشتر قابل تامل است استفاده از آب شرب برای آبیاری فضاهای سبز می باشد.در حالیکه بسیاری از این شهرها از نظر تامین آب شرب ساکنان نیز در مضیقه اند که این موضوع لزوم تسریع در امر جداسازی شبکه آب شرب از شبکه آبیاری فضای سبز را گوشزد می‌کند.

در این راستا پروژه مطالعه و طراحی شبکه آبرسانی فضای سبز شهری از سال ۱۳۷۹ تصویب و تاکنون ۷۷ شهر کشور (با توجه به اولویت های اعلام شده از طرف معاونین وقت امور عمرانی استانداری) توسط پژوهشکده مطالعات شهری و روستایی سازمان تحت پوشش مطالعات فوق قرار گرفته اند و در نظر است با توجه به لزوم انجام مطالعات در کلیه شهرهای کشور تا سال ۱۳۹۰، طبق بند ۳ ماده ۳ تفاهم نامه همکاری فی مابین وزارت کشور و وزارت نیرو در زمینه جداسازی سامانه‌های آبیاری فضای سبز از آب شرب و تامین آب فضای سبز از آب غیر شرب، که طی نامه شماره ۳۳۵۸۲/۱/۰۱ مورخ ۱۳۸۶/۷/۱۸ توسط ریاست محترم سازمان به معاونین امور عمرانی استانداریهای کل کشور ابلاغ شده است و با هدف تسریع در این کار، سایر شهرداریهای کشور نیز براساس ضوابط ابلاغی، راساً اقدام به انجام مطالعات طرح مذکور نمایند، در این راستا دستورالعمل حاضر به منظور اجرایی نمودن مفاد دستورالعمل بررسی و تصویب طرح های پژوهشی استانداریها، شهرداریها و دهیاریهای کشور در سال ۱۳۸۷ که طی نامه شماره ۱۸۰۴۸/۱/۰۱ مورخ ۱۳۸۷/۴/۲۵ ابلاغ شده است و به منظور راهنمائی شهرداریها جهت انجام مطلوب مطالعات طرح فوق تنظیم شده است، و شهرداری ها مکلف اند براساس مفاد این دستورالعمل به شرح زیر نسبت به انجام مطالعه و طراحی شبکه آبرسانی فضای سبز شهری اقدام نمایند.

مراحل انجام کار:

۱_اولویت بندی شهرداریهای استان جهت انجام مطالعات

دفتر فنی استانداری با در نظر گرفتن موارد زیر، نسبت به تهیه برنامه کوتاه مدت و میان مدت جهت انجام مطالعات در کلیه شهرهای استان، به نحوی که تا سال ۱۳۹۰ مطالعات در کلیه شهرهای آن استان به پایان رسیده باشد اقدام و پیشنهاد خود را به کمیته هماهنگی استانی جهت تصویب ارائه خواهند داد.

الف) شهرهائی که از لحاظ سرانه فضای سبز و ویژگی های اقلیمی (خشکی،منابع آبی) در مقایسه با سایر شهرهای استان از وضعیت نامناسب تری برخوردارند.

ب) شهرهائی که درصد بیشتری از آب مصرفی فضای سبز را از منابع آب شرب تامین می نمایند.

اولویت بندی فوق پس از تصویب در کمیته اجرایی و هماهنگی استانی (موضوع بند۲ ماده۳ نظام نامه کمیته اجرایی و هماهنگی استانی تفاهم نامه منعقده با وزارت نیرو) ملاک عمل شهرداریهای استان خواهد بود که کمیته مذکور بر حسن اجرای این اولویت بندی نیز نظارت خواهد نمود و همچنین لازم است مدیر کل دفتر فنی استانداری (دبیر کمیته اجرایی و هماهنگی استانی) برنامه اولویت بندی فوق را به پژوهشکده نیز منعکس نماید نماید.

۲_ نحوه انجام مطالعه و طراحی:

با توجه به ماهیت پروژه، شهرداریهائی که براساس اولویت بندی انجام شده ملزم به انجام مطالعات طراحی شبکه آبرسانی فضای سبز شهری می باشند (و همچنین سایر شهرداریهای علاقمند به تسریع در انجام مطالعات) در مرحله اول باید نسبت به انجام فعالیتهای زیر به عنوان پیش نیاز مطالعه و طراحی اقدام نمایند. شایان ذکر است که موارد زیر باید توسط کارشناسان فضای سبز شهرداریها و یا توسط مشاورین دارای رتبه فضای سبز انجام شود و مشاور منتخب جهت انجام پروژه مذکور در صورتی می تواند خدمات زیر را انجام دهد که واجد رتبه فضای سبز نیز باشد.

➢ تهیه بانک اطلاعات فضای سبز شهری

با عنایت به لزوم در اختیار داشتن اطلاعات کمی فضای سبز جهت انجام مطالعات فوق، لازم است اطلاعات زیر به عنوان پیش نیاز مطالعات، تهیه و به مشاور مجری مطالعات ارائه گردد.

بانک فوق حاوی اطلاعات زیر خواهد بود:

الف-۱)مشخصات انواع فضاهای سبز شهری موجود(پارک، رفیوژ و بلوار، میادین، حاشیه سبز خیابان‌ها، لچکیهاو...) در قالب جدول شماره ۱ (پیوست)

الف _۲)وضعیت کمی فضاهای سبز شهری موجود:

_وسعت پارکهای شهری موجود:.....متر مربع

_وسعت انواع فضاهای سبز خیابانی:.....متر مربع (رفیوژ خیابانها و بلوارها، میادین، لچکی ها و .....)

_سرانه پارکهای عمومی شهر.....متر مربع

_سرانه کل فضای سبز شهری:.....(پارکها،خیابانها و کمربندهای سبز)

- وسعت فضای سبز نیمه عمومی (فضای سبز محوطه‌ای ساختمان‌های دولتی و سازمان‌ها و ادارات و ارگان‌های دولتی، بیمارستان‌ها، دانشگاه‌ها و ...)

الف_۳)ارائه نقشه توسعه آتی فضای سبز:

Naghsh
Council rules and regulations

در این قسمت لازم است شهرداری با استفاده از نقشه های مصوب، طرح جامع، طرح تفصیلی یا هادی(دارای اعتبار کافی) ضمن مکانیابی دقیق انواع فضای سبز موجود بر روی نقشه طرح تفصیلی، نسبت به تدقیق طرحهای توسعه آتی فضای سبز(حداقل توسعه ۱۰ سال آتی)و ارائه نقشه توسعه آتی فضای سبز را بهمراه جدول مشخصات تقریبی (حداقل شامل مساحت انواع فضاهای سبز)پیش بینی شده جهت توسعه آتی اقدام نماید(ارائه در قالب نرم افزار Gis در اولویت می باشد) لازم به ذکر است در صورتی که تناقضی بین فضای سبز موجود و طرحهای توسعه آتی مورد نظر شهرداری بر روی نقشه طرح تفصیلی وجود داشته باشد، لازم است شهرداری با هماهنگی دفتر فنی استانداری نسبت به ارائه پیشنهادات و تصویب اصلاحات پیشنهادی توسط مراجع ذیربط اقدام نمایند. همچنین طرح توسعه پیشنهادی ارائه شده در این مرحله ملاک عمل شهرداری در توسعه فضای سبز آتی خواهد بود.

ب) شناسائی و معرفی گونه های زینتی سازگار با منطقه:

در این مرحله لازم است شهرداری با بهره گیری از کارشناسان مجرب شامل یک نفر با مدرک حداقل کارشناس ارشد اکولوژی،باغبانی یا گیاهشناسی بهمراه یک نفر کارشناس مهندسی فضای سبز و یا مشاور ذیصلاح دارای رتبه فضای سبز نسبت به بررسی پوشش گیاهی موجود و شناسائی گیاهان زینتی که سازگاری خود را با شرایط منطقه طی سالیان گذشته به اثبات رسانده اند اقدام و همچنین پوشش گیاهان زینتی که امکان سازگاری با شرایط اکولوژیکی منطقه را داشته و در مناطق مشابه کاشت شده و یا در عرصه های طبیعی موجود و یا در منابع معتبر علمی معرفی شده باشند اقدام نمایند.

مهمترین شاخصه های گیاهان ذکر شده به شرح ذیل می باشد:

۱- از نظر مصرف آب جز گیاهان با نیاز آبی کم باشند.

۲- نیاز به حداقل عملیات نگهداری (از جمله هرس، مبارزه با آفات و بیماریها،...)

۳- عدم ایجاد انواع حساسیت ها (اللوپاتی)

۴- واجد جنبه های زینتی در فصول مختلف

۵- امکان تکثیر یا دسترسی آسان در منطقه

۶- سازگاری با شرایط اکولوژیکی منطقه

موارد فوق در خصوص درختان و درختچه های زینتی از اهمیت بیشتری برخوردار است. که در نهایت جدول گیاهان سازگار موجود و پیشنهادی- جدول شماره ۲ (پیوست) توسط شهرداری یا مشاور تهیه و جهت ارائه و تصویب به دفتر فنی استانداری ارائه خواهد شد.

Najafi
Council rules and regulations

مرحله سوم

انتخاب مشاور:

در این مرحله با توجه به برنامه مصوب و اولویت بندی انجام شده و همچنینرعایت مفاد دستورالعمل بررسی و تصویب طرح های پژوهشی استانداریها، شهرداریها و دهیاریهای کشور در سال ۱۳۸۷، شهرداریهای استان نسبت به طی مراحل قانونی انتخاب مشاور بر اساس مفاد آئین نامه اجرایی بند "ه" ماده ۲۹ قانون برگزاری مناقصات، موضوع ضوابط، موازین و معیارهای خدمات مشاوره به شماره ۸۴۱۷۸/ت۳۴۱۶۲ه مورخ ۱۳۸۵/۷/۱۶ و با رعایت نکات زیر اقدام خواهند نمود.

۱_ مطالعات فوق الزاما" باید توسط مشاورین ذیصلاح مورد تائید معاونت برنامه ریزی و نظارت راهبردی ریاست محترم جمهوری(سازمان مدیریت و برنامه ریزی سابق) و دارای رتبه مرتبط ترجیحاً مشاورین دارای تخصص تاسیسات آب و فاضلاب و آبیاری و زهکشی انجام شود.

۲_ شرح خدمات تیپ انجام مطالعات مذکور به پیوست می باشد(پیوست شماره ۱) و جهت ابلاغ به شهرداریها در اختیار دفاتر فنی استانداریها قرار خواهد گرفت. لازم به ذکر است دفاتر فنی استانداری می توانند با توجه به وضعیت شهرهای استان نسبت به اصلاح شرح خدمات اقدام و مراتب را به تائید پژوهشکده مطالعات شهری و روستایی سازمان برسانند. همچنین در این مرحله، وجود یا عدم وجود کلیه اطلاعات مورد نیاز در خصوص وضعیت کمی و کیفی منابع آبی موجود، نقشه ها و اسنادی که مشاور جهت انجام مطالعات به آن نیازمند می باشد توسط دفاتر فنی استانداری ها مشخص شده و در صورت نیاز به جمع آوری اطلاعات توسط مشاور به شرح خدمات اضافه می گردد.

مرحله چهارم:

نظارت بر انجام مطالعات:

وظیفه نظارت بر حسن اجرای مطالعات فوق بر عهده کمیته اجرایی و هماهنگی استانی مفاد بند ۳ ماده ۳ کمیته اجرایی و هماهنگی استانی جداسازی سامانه های آبیاری فضای سبز از آب شرب و تامین آب فضای سبز شهری از آب غیر شرب که طی نامه شماره ۲۷۷۲۷/۱/۰۱ مورخ ۱۳۸۷/۶/۱۳ توسط ریاست محترم سازمان به معاونین امور عمرانی استانداریهای کشور ابلاغ شده است، با محوریت دفتر فنی استانداری به عنوان کارگروه تخصصی شورای پژوهشی استان (موضوع بند۶-۱ ماده۱ دستورالعمل بررسی و تصویب طرح های پژوهشی استانداریها، شهرداریها و دهیاریهای کشور در سال ۱۳۸۷) می باشد.

Naghsh
Council rules and regulations

همچنین نظارت علمی بر انجام این مطالعات مطابق مفاد بند ۷-۱ ماده ۱ دستورالعمل مذکور بر عهده ناظر علمی که توسط شهرداری با تائید دفتر فنی استانداری و پژوهشکده انتخاب خواهد شد، می باشد و ناظر علمی این مطالعات باید در تیم نظارت خود از تخصصهای زیر با تائید دفتر فنی استانداری مربوطه جهت نظارت علمی بر پروژه استفاده نماید.

۱) یک نفر با مدرک حداقل کارشناسی ارشد در رشته عمران با گرایش منابع آب یا هیدرولیک

۲) یک نفر با مدرک حداقل کارشناس ارشد در رشته کشاورزی با گرایش آبیاری

۳) یک نفر کارشناس مهندسی فضای سبز یا یک نفر با مدرک حداقل کارشناسی ارشد مهندسی طراحی محیط زیست یا کارشناسی ارشد باغبانی باگرایش‌گیاهان زینتی که دارای سوابق علمی و اجرائی مرتبط باشند.

مدیرکل دفتر فنی استانداری به عنوان دبیر کمیته اجرایی و هماهنگی استانی موظف است نسبت به برنامه ریزی لازم جهت برگزاری منظم جلسات، بررسی و تصویب طرح ها با حضور اعضا کمیته مذکور اقدام و نتایج جلسه را به پژوهشکده مطالعات شهری و روستایی سازمان ارسال نماید.

مرحله پنجم:

تصویب مطالعات

مطالعات فوق پس از تصویب در کمیته اجرایی و هماهنگی استانی جهت تائید نهایی به پژوهشکده مطالعات شهری و روستایی سازمان ارسال خواهد شد. پژوهشکده بعد از بررسی و تصویب نهایی نسبت به معرفی شهرداری های واجد مطالعات مصوب به دفتر هماهنگی خدمات شهری سازمان اقدام خواهد نمود. دفتر هماهنگی خدمات شهری سازمان با توجه به مبلغ تخصیص یافته به این سرفصل و همچنین سهم هر استان نسبت به کمک به اجرای طرح فوق اقدام خواهد نمود.

Naghsh
Council rules and regulations

این دستورالعمل توسط دفتر هماهنگی خدمات شهری و پژوهشکده مطالعات شهری و روستایی سازمان شهرداریها و دهیاریهای کشور تهیه و ابلاغ و برای کلیه شهرداریهای کشور لازم الاجرا می باشد.نظارت بر حسن اجرای این دستورالعمل بر عهده مدیرکل دفتر فنی استانداری به عنوان دبیر کمیته اجرایی و هماهنگی استانی(موضوع بند ۳ ماده ۳ تفاهم نامه منعقده با وزارت نیرو) می باشد.

جدول شماره ۱

ردیف	پوشش گیاهی غالب	نوع فضای سبز	موقعیت جغرافیائی	مساحت	سال احداث	نحوه نگهداری		منبع تامین آب			سیستم آبیاری با درصد پوشش سطح			وضعیت فنی	
						امانی	پیمانی	چاه	آب شهری	آب خام	شیلنگ	غرقابی	شبکه آبیاری تحت فشار	دارای طرح	فاقد طرح

جدول شماره ۲

ردیف	نام علمی	نام فارسی	نام محلی	نوع گیاه			میزان نیاز آبی			جنبه زینتی	زمان ظهور جنبه زینتی	کاربرد در فضای سبز
				درخت	درختچه	بوته/ سایر	کم	متوسط	زیاد			

Naghsh
Council rules and regulations

➢ *که سایر موارد مورد نیاز با توجه به ویژگیهای منطقه و با تائید دفتر فنی استانداری به جدول فوق اضافه خواهد شد.*

خلاصه فرآیند نحوه انجام مطالعه،نظارت و تصویب طرح های شبکه آبرسانی فضای سبز شهری

	اقدام کننده	نوع اقدام
۱	تهیه بانک اطلاعات فضای سبز	شهرداری با تایید دفتر فنی استانداری
۲	تهیه نقشه وضع موجود و توسعه آتی فضای سبز	شهرداری با تایید دفتر فنی استانداری
۳	بررسی اطلاعات، اسناد و نقشه‌های موجود و مورد نیاز، جهت انجام مطالعات و اضافه نمودن به شرح خدمات	توسط شهرداری به دفتر فنی استانداری پیشنهاد و به تصویب خواهد رسید و شرح خدمات پیشنهادی ملاک عمل انتخاب مشاور خواهد بود.
۴	انتخاب مشاور دارای رتبه مرتبط	توسط شهرداری و با نظارت دفتر فنی استانداری با طی مراحل قانونی انتخاب می‌شود.
۵	تدقیق اطلاعات، اسناد و نقشه‌های مورد نیاز با مشاور و نهایی کردن شرح خدمات و ارسال به پژوهشکده	توسط شهرداری و مشاور با نظارت و تایید دفتر فنی استانداری به تصویب خواهد رسید و شرح خدمات مصوب ملاک عمل مشاور خواهد بود.
۶	تائید طرح و صلاحیت ناظر علمی و اقدام جهت پرداخت ۴۰ درصد اعتبار طرح و اعلام شروع طرح و انعقاد قرارداد به دبیرخانه شورای پژوهش	توسط پژوهشکده
۷	نظارت علمی و فنی بر حسن انجام مطالعات	توسط کمیته اجرایی و هماهنگی استانی و ناظر علمی انجام خواهد شد.
۸	تائید و تصویب مرحله اول مطالعات توسط کمیته اجرایی و هماهنگی استانی(اتمام۵۰٪ مراحل کار)ارسال گزارش به همراه صورتجلسه تائید طرح به پژوهشکده	توسط شورای پژوهش

Naqsh Council rules and regulations

توضیح:

پرداخت اعتبار جهت انجام این مطالعات براساس مفاد دستورالعمل بررسی و تصویب طرح های پژوهشی استانداریها، شهرداریها و دهیاریهای کشور در سال ۱۳۸۷ که طی نامه شماره ۱۸۰۴۸/۱/۰۱ مورخ ۱۳۸۷/۴/۲۵ ابلاغ شده است، خواهد بود.

Naghsh
Council rules and regulations